

NARODNA BANKA SRBIJE

PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM FINANSIJSKOM TRŽIŠTU

14–18. jun 2021.

Sektor za monetarne i devizne operacije

Odeljenje za devizne rezerve

Odeljenje za operacije na otvorenom tržištu

Jun 2021.

I Kretanja na tržištima razvijenih zemalja

1.1

Kretanje vodećih indeksa akcija

Indeks	Država	Nivo indeksa 18.06.2021	Promena u %	
			1w	YoY
S&P 500	SAD	4.166,45	-1,91%	33,74%
Dow Jones Industrial	SAD	33.290,08	-3,45%	27,65%
NASDAQ	SAD	14.030,38	-0,28%	41,11%
Dax 30	Nemačka	15.448,04	-1,56%	25,78%
CAC 40	Francuska	6.569,16	-0,48%	32,48%
FITSE 100	Velika Britanija	7.017,47	-1,63%	12,75%
NIKKEI 225	Japan	28.964,08	0,05%	29,56%
Shanghai Composite	Kina	3.525,10	-1,80%	19,93%

Izvor: Bloomberg.

1.3

Kretanja na FX tržištu

EUR			USD				
Kurs		Promena EUR u %		Kurs		Promena USD u %	
		1w	YoY			1w	YoY
EUR/USD	1,1875	-1,84%	6,08%	USD/EUR	0,8421	2,41%	-5,74%
EUR/GBP	0,8593	0,20%	-4,73%	USD/GBP	0,7237	2,51%	-10,18%
EUR/CHF	1,0944	0,61%	2,70%	USD/CHF	0,9216	2,45%	-3,18%
EUR/JPY	130,90	-1,35%	9,40%	USD/JPY	110,23	0,67%	3,13%
EUR/CAD	1,4770	0,38%	-3,03%	USD/CAD	1,2437	2,94%	-8,61%

Izvor: Bloomberg.

1.4

Kamatne stope na tržištu novca*

Ročnost	EURIBOR			LIBOR								
				USD				GBP		CHF		
	nivo u %	promena u b.p.		nivo u %	promena u b.p.		nivo u %	promena u b.p.		nivo u %	promena u b.p.	
		1w	YoY									
O/N	-0,56%	0,3	-1,9	0,05%	4,0	-4,0	0,05%	0,0	-1,3	-0,73%	0,0	-6,6
1M	-0,55%	0,3	-5,6	0,09%	1,8	-10,3	0,05%	-0,3	-3,7	-0,80%	0,2	-2,6
3M	-0,54%	0,4	-14,8	0,13%	1,6	-18,1	0,08%	-0,4	-9,1	-0,75%	-0,1	-10,2
6M	-0,51%	0,8	-29,8	0,16%	0,4	-26,9	0,11%	0,6	-20,0	-0,71%	0,2	-12,6
12M	-0,49%	0,4	-35,5	0,24%	0,1	-34,4	0,18%	1,4	-31,8	-0,59%	-0,2	-13,9

* EURIBOR i LIBOR za ročnosti od 1 do 12 meseci, a ESTR, SOFR, SONIA i SARON za O/N.

Izvor: Bloomberg.

1.5

Referentne kamatne stope vodećih centralnih banaka*

	RKS (u %)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje RKS za Q3 (u %)
Evropska centralna banka	-0,5	-0,10	12.09.19.	22.07.21.	-0,50
Federalne rezerve SAD	0,00-0,25	-1,00	15.03.20.	28.07.21.	0,00-0,25
Banka Engleske	0,10	-0,15	19.03.20.	24.06.21.	0,10
Banka Kanade	0,25	-0,50	27.03.20.	14.07.21.	0,25
Švajcarska nacionalna banka	-0,75	-0,50	15.01.15.	23.09.21.	-0,75

* RKS na poslednji dan izveštajnog perioda; kamatna stopa na depozitne olakšice za ECB (RKS je 0,00%).

Kurs EUR/USD

U izveštajnom periodu evro je oslabio za 1,84% prema američkom dolaru. Kurs EUR/USD kretao se u rasponu od 1,1848 do 1,2147 (tokom perioda trgovanja), odnosno od 1,1875 do 1,2124 (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Tokom prve polovine nedelje nije bilo znatnijih promena u kretanju valutnog para. Kurs EUR/USD oscilirao je u uskom rasponu, oko nivoa od 1,2125 dolara za evro. Glavna pažnja investitora ove nedelje bila je usmerena na sastanak FED-a, na kome su investitori očekivali da dobiju nove signale oko budućeg pravca monetarne politike. Skorašnji podaci, koji su ukazali na snažan rast inflacije u SAD, povećali su očekivanja učesnika na tržištu da bi FED već tokom narednog tromesečja (na sastanku u avgustu ili septembru) mogao da najavi smanjenje obima kupovine aktive u okviru programa kvantitativnih olakšica (program QE).

Pored toga, objavljeno je da je maloprodaja u SAD u maju smanjena za 1,3% u odnosu na prethodni mesec, dok je očekivan nešto manji pad, od 0,8%, kao posledica očekivanog smanjenja efekta direktnih isplata građanima u martu (po 1.400 dolara) i premeštanja potrošnje stanovništva iz sektora dobara u sektor usluga. Proizvođačke cene u SAD u maju povećane su za 6,6% u odnosu na isti mesec prethodne godine, što je najveći zabeleženi godišnji rast od kada se prate ovi podaci (novembar 2010. godine), dok su u odnosu na prethodni mesec proizvođačke cene povećane za 0,8%.

U izveštajnom periodu evro je oslabio prema dolaru za 1,84%.

U sredu je završen sastanak FED-a, na kome je FED zadržao dosadašnje mere, ali je signalizirao da bi do normalizacije monetarne politike moglo doći ranije, najviše usled rizika rastuće inflacije, ali i optimizma da će se oporavak tržišta rada nastaviti. Većina učesnika sastanka FOMC-a – 13 učesnika od ukupno 18 (u odnosu na sedam s prethodnog sastanka) – sada očekuju da će referentna stopa biti povećana tokom 2023. godine, a porasla su i očekivanja da bi povećanje moglo da usledi već sledeće godine (sedam učesnika, u odnosu na samo četiri u martu). Nakon objave izveštaja sa sastanka i konferencije predsednika Pauela, snažno su porasli prinosi državnih obveznica SAD (i drugih razvijenih zemalja), naročito na dužim rokovima, dok je dolar ojačao prema evru, pa je bio na najvišem nivou u poslednjih šest nedelja.

Pod uticajem sastanka FED-a dolar je nastavio da dobija na vrednosti i naredna dva dana, dostigavši najviši nivo od sredine aprila. Analitičari ocenjuju da će razlika u kamatnim stopama, koja je dominantno uticala na kretanje kursa u prethodnom periodu, pozitivno uticati na vrednost dolara u kratkom roku. Na jačanje dolara dodatno je uticalo zatvaranje kratkih (*short*) pozicija koje su investitori prethodno imali u ovoj valuti.

1.6

Kurs EUR/USD tokom izveštajnog perioda

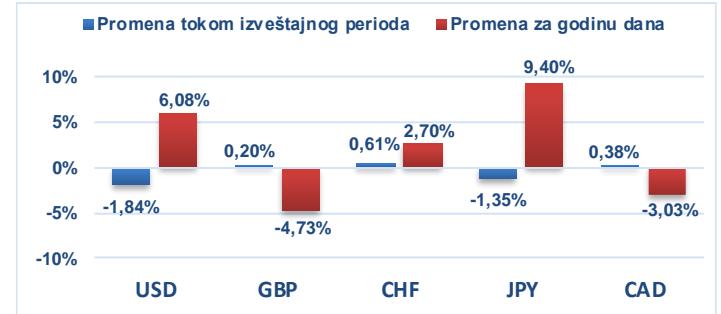
1.7

Kurs EUR/USD u poslednjoj godini dana

1.8

Promena vrednosti evra u odnosu na odabrane valute

Dolar je dodatno ojačao nakon što je u petak predsednik FED-a iz Sent Luisa Bulard izjavio da je zaokret centralne banke ka bržem zatezanju monetarne politike prirođan odgovor na ekonomski rast i, naročito, inflaciju, koja raste brže od očekivanja, a nakon otvaranja ekonomije.

Kurs EUR/USD je izveštajni period završio na nivou od 1,1875 američkih dolara za evro, što je i najniža vrednost na zatvaranju za izveštajni period.

Državne obveznice SAD

Prinosi državnih obveznica SAD tokom izveštajnog perioda znatnije su porasli na središnjem delu krive, dok su kod HoV dospeća dneznatno smanjeni, tako da je smanjen nagib krive. Prinos dvogodišnjice obveznice povećan je za oko 11 b.p. (na 0,26%), dok je prinos desetogodišnje obveznice smanjen za oko 1 b.p. (na 1,44%).

Na kretanje prinosu tokom nedelje najviše je uticao sastanak FED-a, kao i izjava predsednika FED-a iz Sent Luisa Bularda da bi prvo povećanje referentne kamatne stope moglo uslediti već tokom sledeće godine, što je uticalo na rast prinosu državnih obveznica SAD, pre svega na srednjem delu krive.

FED je, na sastanku koji je završen sredinom nedelje, zadržao dosadašnje mere, ali je signalizirao da bi do normalizacije monetarne politike moglo doći ranije, najviše usled rizika rastuće inflacije, ali i optimizma da će se oporavak tržišta rada nastaviti.

FED je ponovo povećao projekcije stopa rasta BDP-a i inflacije (u odnosu na projekcije iz marta), posebno za tekuću godinu, dok su projekcije stope nezaposlenosti ostale skoro nepromenjene. Usled toga, većina članova FOMC-a – 13 članova od ukupno 18 – sada očekuje da će referentna stopa biti povećana tokom 2023. godine, a porasla su i očekivanja da bi do povećanja moglo doći već sledeće godine (sedam članova, u odnosu na samo četiri u marta). Projektovana referentna stopa za 2023. povećana je na 0,6% (sa sadašnjih 0,1%), dok je u dugom roku ostala nepromenjena, na 2,5%.

Na konferenciji za štampu nakon sastanka, predsednik FED-a Pauel rekao je da će FED zadržati ekspanzivnu monetarnu politiku i u narednom periodu, jer je ekonomija SAD i dalje daleko od dostizanja ciljeva FED, iako se beleži napredak.

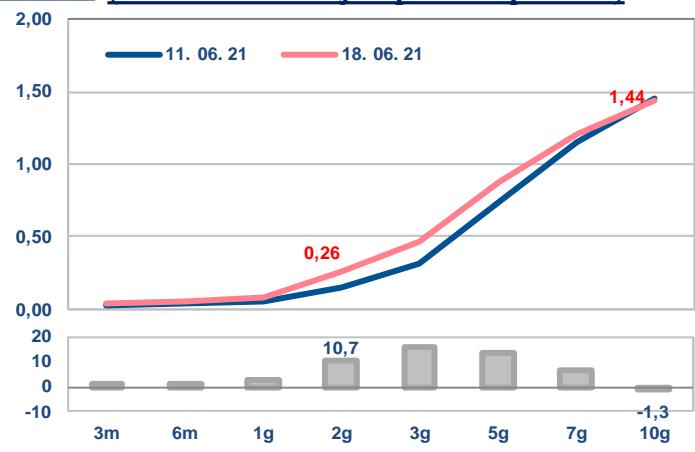
Povećan je broj članova FOMC-a koji očekuju povećanje referentne kamatne stope u 2023., kao i tokom 2022. godine.

Proizvodačke cene u SAD u maju povećane su za 6,6% u odnosu na isti mesec prethodne godine, što je najveći zabeleženi godišnji rast od kada se prate ovi podaci. U odnosu na prethodni mesec, proizvodačke cene su povećane za 0,8%. Isključujući volatilne kategorije hrane i energije, godišnji rast iznosio je 5,3%, što je takođe najveći rast od kada se počelo s praćenjem ove mere inflacije (avgust 2014).

Maloprodaja u SAD u maju smanjena je za 1,3% u odnosu na prethodni mesec, kada je povećana za 0,9% (revidirano sa 0,0%), dok je očekivan nešto manji pad, od 0,8%, kao posledica očekivanog smanjenja efekta direktnih isplata građanima u martu (po 1.400 dolara). Poslednji podaci potvrđuju da se potrošnja stanovništva premešta iz sektora dobara u sektor usluga, gde se očekuje znatan rast tokom leta usled popuštanja restriktivnih mera i uspešnog procesa vakcinacije. Maloprodaja bez automobila, benzina, građevinskog materijala i prehrabnenih usluga (tzv. kontrolna grupa), koja najpričližnije oslikava komponentu potrošnje stanovništva u BDP-u, smanjena je za 0,7%, nakon pada od 0,4% u aprilu (revidirano sa -1,5%). Uprkos većem padu u maju, revidirani podaci naviše za prethodna dva meseca (u aprilu sa 0,0% na 0,9% i martu sa 10,7% na 11,3%) i dalje ukazuju na rast realne potrošnje, kao i rast BDP-a od preko 10% u drugom tromesečju.

1.9

Kriva prinos državnih obveznica SAD u % (benčmark izdanja s početka perioda)

1.10

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Maloprodaja, MoM	Maj	-0,8%	-1,3%	0,9%
Stopa rasta proizvodačkih cena, YoY	Maj	6,2%	6,6%	6,2%
Industrijska proizvodnja, MoM	Maj	0,7%	0,8%	0,1%

Izvor: Bloomberg.

1.11

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica SAD, u %

Državne obveznice Nemačke

Tokom izveštajnog perioda prinosi nemačkih državnih obveznica blago su porasli duž cele krive. Prinos nemačke dvogodišnje obveznice povećan je za 2 b.p., na $-0,67\%$, a prinos desetogodišnje obveznice za 3 b.p., na $-0,25\%$. Prinosi su najvećim delom porasli nakon sastanka FED na kome je signalizirano da bi do normalizacije monetarne politike moglo doći ranije nego što je očekivano.

Industrijska proizvodnja u zoni evra u aprilu viša je za 0,8% nego u prethodnom mesecu, dok je u odnosu na isti mesec prethodne godine povećana za čak 39,3%. Rast proizvodnje među velikim ekonomijama bio je neujednačen: proizvodnja u Nemačkoj, naročito automobilska industrija, znatno je pogodjena nestaćicama poluprovodničkih čipova, što je rezultiralo padom industrijske proizvodnje; u Španiji i Italiji nastavila je da raste industrijska proizvodnje, dok je proizvodnja u Francuskoj stagnirala. Izgledi za naredni period ostaju pozitivni, pa se u drugom tromesečju može očekivati pozitivan doprinos proizvodnje rastu BDP-a.

Analitičari najvećih banaka ne očekuju promene kamatnih stopa ECB-a do sredine 2024. godine.

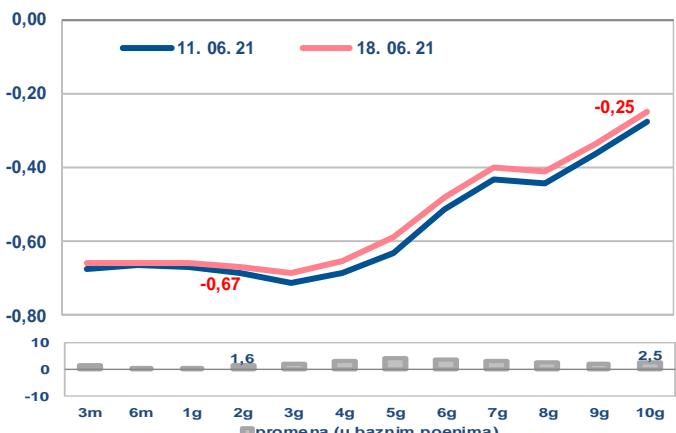
Stopa inflacije u zoni evra, prema finalnoj proceni, iznosila je 2,0% u maju, u skladu s preliminarnom procenom, dok je mera bazne inflacije povećana sa 0,9% na 1,0%.

Prema istraživanju koje je sproveo Bloomberg, stopa rasta BDP-a u zoni evra iznosiće 4,3% u 2021. godini, 4,2% u 2022. i 2,0% u 2023. godini. U drugom tromesečju 2021. očekuje se rast BDP-a od 1,4%, a u trećem tromesečju 2021. rast od 2,3%. Procene inflacije iznose 1,8% za ovu godinu, dok za 2022. i 2023. iznose 1,4%. Očekuje se da do kraja trećeg tromesečja 2023. godine (perioda na koji se odnosi istraživanje) stopa na depozitne olakšice ostane na nivou od $-0,50\%$.

U istraživanju ECB (*Survey of Monetary Analysts – SMA*) navodi se da analitičari najvećih banaka očekuju povećanje stope na depozitne olakšice sredinom 2024. godine. Najveća verovatnoća daje se za povećanje stope od 10 b.p. (48,9%). Analitičari očekuju da će stopa biti postepeno povećavana do sredine 2025. godine, kada više neće biti negativna, odnosno iznosiće 0%. Nakon toga, do kraja 2026. godine ne predviđaju se promene stope, dok se očekuje dugoročna stopa od 1%. Analitičari očekuju da kratkoročne stope (*ESTR*) ostanu gotovo nepromjenjene do početka 2024. godine (ispod -50 b.p.), nakon čega bi mogao da usledi postepen rast. Ne očekuje se promena *forward guidance*-a (ECB očekuje da kamatne stope ostanu na trenutnom ili nižem nivou sve dok ECB u svojim projekcijama ne bude očekivala inflaciju od nešto ispod 2%) do početka 2023. godine. Analitičari očekuju završetak programa kupovine aktive *PEPP* do kraja marta 2022, odnosno reinvestiranje do kraja 2023. godine. Ne očekuje se promena obima kupovine do tada, a očekuje se da program bude iskorišćen gotovo u punom obimu (1.792 milijarde). Takođe, očekuje se završetak programa kupovine aktive u okviru *APP* do kraja 2023, uz reinvestiranje narednih osam tromesečja.

1.12

Kriva prinosa državnih obveznica Nemačke (benčmark izdanja s početka perioda)

Izvor: Bloomberg.

1.13

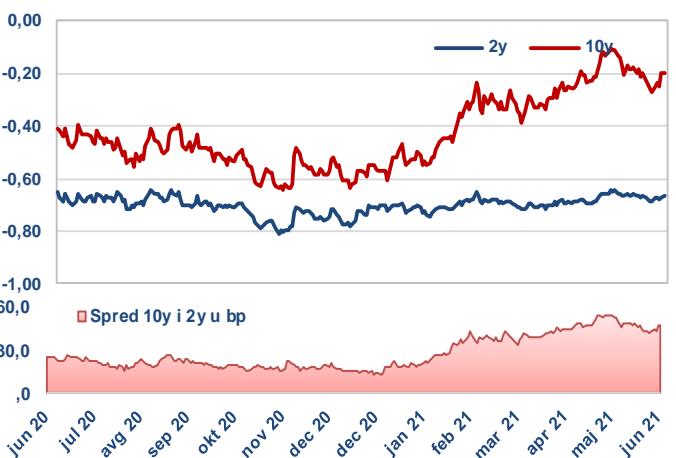
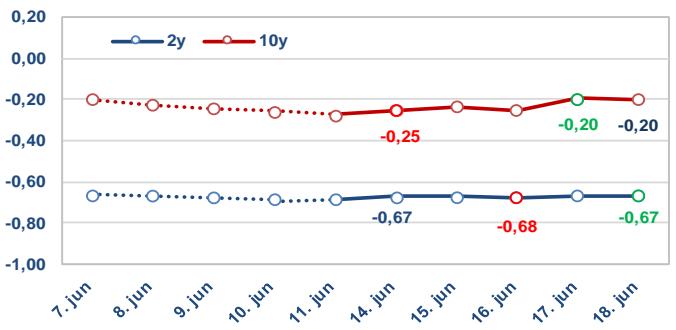
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zone evra

Indikator	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
Stopa bazne inflacije, YoY, zona evra, finalno	Maj	0,9%	1,0%	0,9%
Stopa rasta proizvodačkih cena, YoY, Nemačka	Maj	6,4%	7,2%	5,2%
Industrijska proizvodnja, MoM, zona evra	Apr	0,4%	0,8%	0,4%

Izvor: Bloomberg.

1.14

Prinos generičkih dvogodišnjih i desetogodišnjih državnih obveznica Nemačke, u %

II Kretanja na tržištima izabralih zemalja u razvoju

2.1

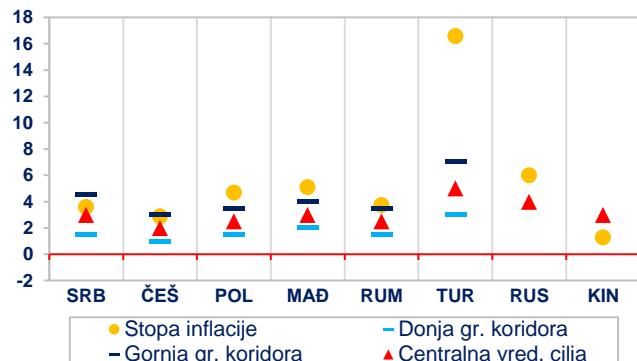
Referentne kamatne stope centralnih banaka zemalja u razvoju

	RKS (u %)*	Promena (u p.p.)	Datum promene	Naredni sastanak	Očekivanje (kraj Q3, %)*
Srbija (NBS)	1,00	-0,25	10.12.20	8.7.21	1,00
Češka (CNB)	0,25	-0,75	7.5.20	23.6.21	0,45
Poljska (NBP)	0,10	-0,40	28.5.20	8.7.21	0,10
Madarska (MNB)	0,60	-0,15	21.7.20	22.6.21	0,90
Rumunija (NBR)	1,25	-0,25	15.1.21	7.7.21	1,25
Turska (CBRT)	19,00	2,00	18.3.21	14.7.21	18,15
Rusija (CBR)	5,50	0,50	11.6.21	23.7.21	5,60
Kina (PBoC)	4,35	-0,25	23.10.15	n/a	4,35

Izvor: Bloomberg / *T3 2021. godine – prosečne projekcije dostupne na osnovu anketa iz maja 2021, osim za Srbiju (anketa iz aprila).

2.2

Inflacija u zemljama u razvoju (u %, YoY)

Izvor: Bloomberg / sajtovi centralnih banaka (poslednji podatak)

Dešavanja na lokalnim tržištima

Centralna banka Turske (CBRT) na sastanku Monetarnog odbora održanom 17. juna **zadržala je referentnu stopu na nepromjenjenom nivou od 19%**, što je u skladu sa očekivanjima tržišta. Nakon rasta stope inflacije u Turskoj sedam meseci uzastopno, u maju je smanjena, s nivoa od 17,1% YoY na nivo od 16,6% YoY. Uzimajući u obzir još uvek visok nivo inflacije i inflacionih očekivanja, CBRT u saopštenju navodi da će se „odlučno“ voditi restriktivan stav monetarne politike sve dok se ne zabeleži znatan pad stope inflacije, u skladu s projekcijama u aprilskom izveštaju o inflaciji. Guverner Centralne banke Turske Sahap Kavcioglu izjavio je da je inflacija dostigla svoj maksimum u aprilu i sada se očekuje njen pad na 12,2% do kraja godine. Realna kamatna stopa u Turskoj na nivou je od 2,41%, što je u skladu sa zvaničnim smernicama povodom vođenja monetarne politike CBRT (pozitivna realna referentna stopa).

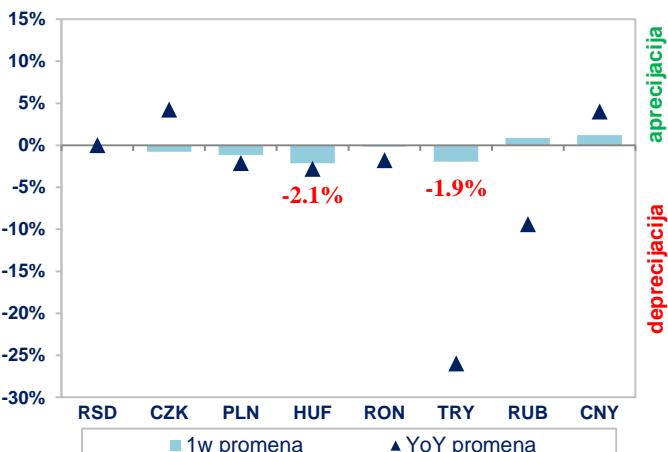
U toku izveštajnog perioda objavljen je finalni podatak o stopi inflacije u Poljskoj za maj, koja je iznosila 4,7% YoY, što je blago ispod preliminarno objavljene stope inflacije od 4,8% YoY, ali iznad nivoa iz aprila ove godine (4,3% YoY).

Stopa rasta industrijske proizvodnje u aprilu u Rumuniji iznosila je 2,7% na mesečnom nivou, odnosno 63,2% međugodišnje, što je iznad nivoa iz marta ove godine (2,1% MoM / 14,5% YoY), kao i iznad očekivanja tržišta (59,3% YoY). Znatno povećanje stope rasta industrijske proizvodnje u odnosu na april prešle godine duguje se pre svega delovanju efekta baze (niska baza zbog mera zatvaranja u aprili 2020. godine).

Rast industrijske proizvodnje u Kini u maju iznosio je 8,8% međugodišnje, što je ispod nivoa zabeleženog u aprilu ove godine (9,8%), kao i ispod očekivanja tržišta (9,2%). **Rast maloprodaje u Kini u maju iznosio je 12,4% međugodišnje**, što je znatno ispod rasta iz aprila ove godine (17,7%) i takođe ispod očekivanja tržišta (13,6%). Ispod očekivanja bio je i **rast investicija u osnovna sredstva, koji iznosi 15,4% međugodišnje za prvih pet meseci ove godine** (očekivano: 16,9%). Umereniji pokazatelji u maju u poređenju sa aprilom ukazuju na dalju normalizaciju ekonomskih indikatora u Kini, kao rezultat postepenog povećavanja baznog efekta iz prešle godine. Istovremeno, slabiji podaci u poređenju sa očekivanjima tržišta ukazuju na neizvesnost ekonomskih izgleda u Kini.

2.3

Promena lokalnih valuta izabralih zemalja u razvoju prema evru

Izvor: Bloomberg, osim za RSD (srednji kurs NBS).

2.4

Prinosi državnih obveznica u lokalnoj valuti (ročnost približna 10 godina)

Emитент (dospeće)	Prinos (u %)	Promena u b.p.	
		1w	YoY
Srbija (2032)	3,530	-1,0	-31,0
Češka (2031)	1,635	1,1	77,4
Poljska (2030)	1,755	3,3	32,4
Madarska (2033)	2,869	16,1	57,5
Rumunija (2030)	3,296	4,7	-61,6
Turska (2031)	17,230	-13,0	548,0
Rusija (2030)	7,130	-4,0	157,0
Kina (2030)	3,145	-0,1	28,9

Izvor: Bloomberg, osim za Tursku (Reuters);

III Kretanja na tržištima zlata i nafte

Zlato

Tokom izveštajnog perioda cena zlata je smanjena za 5,70% i kretala se u rasponu od 1.770,77 do 1.864,22 američka dolara po finoj unci zlata (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Na pad cene zlata u posmatranom periodu uticali su sledeći faktori: optimizam u pogledu uspešne vakcinacije, uz nastavak ekonomskog oporavka u svetu; odluka najbogatijih država na sastanku G7 da doniraju milijardu vakcina siromašnjem delu sveta; poruke iz sektora finansija SAD da je inflacija prolazna; održavanje redovnog sastanka FED-a na kome je signalizirano zatezanje monetarne politike ranije nego što se očekivalo.

Cena zlata je smanjena za 5,70% i na kraju izveštajnog perioda iznosila je 1.772,07 USD/Oz.

Na ograničenje pada cene zlata u posmatranom periodu uticali su sledeći faktori: povećana inflatorna očekivanja usled zabrinutosti tržišnih učesnika zbog rasta potrošačkih cena u SAD više nego što se očekivalo prošlog meseca, kao i usporavanje rasta stopa prinosa na obveznice SAD, koji trenutno predstavljaju glavnog saveznika rasta cene plemenitih metala, podstičući atraktivnost ulaganja u zlato, uz smanjenje oportunitetnih troškova čuvanja zlata.

3.1

Zlato (dnevni podaci, USD po unci)

Nafta

Tokom izveštajnog perioda cena nafte tipa brent porasla je za 1,19% i kretala se u rasponu od 72,70 do 73,87 američkih dolara po barelu (vrednost na kraju dana, Bloomberg Composite London).

Na rast cena nafte u posmatranom periodu uticali su sledeći faktori: optimizam zbog globalne stope vakcinacije i povećanja broja putovanja; projekcije Međunarodne agencije za energetiku (IEA) da će rast potražnje za naftom biti brži od ponude i da OPEC+ treba da uveća svoju proizvodnju radi uspostavljanja ravnoteže na tržištu; odluka najbogatijih država na sastanku G7 da doniraju milijardu vakcina siromašnjem delu sveta; izveštaj Američkog instituta za naftu (API) o padu nivoa zaliha sirove nafte u SAD znatno je podržao rast cena nafte do novih najviših nivoa zabeleženih 2018.; pauza u razgovorima SAD i Irana o obnovi nuklearnog sporazuma zbog predsedničkih izbora u Iranu.

Cena nafte je porasla za 1,19% i na kraju posmatranog perioda iznosila je 73,18 USD/bbl.

3.2

Cena nafta tipa brent (USD po barelu)

Na ograničenje rasta cena nafte uticali su sledeći faktori: vesti o smanjenju uvoza nafte u Kini tokom maja; veliki rast cena nafte u prethodnom periodu pružio je mogućnost jednom broju investitora da uknjiže profit; zabrinutost zbog vesti o snažnom porastu novozaraženih u Ujedinjenom Kraljevstvu; povećanje broja aktivnih naftnih platformi u SAD, prema podacima američke kompanije Baker Hughes.